

Uudised

EL narkoseire keskuselt Lissabonis

EUROOPA UIMASTIPROBLEEMIDE ARUANNE 2021: PÕHIPUNKTID

Euroopa uimastiturg osutus vastupidavaks COVID-19 mõjude suhtes

(9.6.2021, LISSABON – **AVALDAMISKEELD KUNI 11.00 Kesk-Euroopa aja järgi / 10.00 Lissaboni**)

Täna avaldab Euroopa Narkootikumide ja Narkomaania Seirekeskus (EMCDDA) Euroopa uimastiprobleemide aruande 2021: *suundumused ja arengud*, mis on Euroopa uimastiolukorra värskeim aastaaruanne ⁽¹⁾. 29 riigi (EL 27, Türgi ja Norra) andmete põhjal valminud aruanne pakub uusi teadmisi mitmetahulise ja muutuva narkoprobleemiga seotud tervise- ja julgeolekumõjudest ning uimastiturust, mis on osutunud vastupidavaks COVID-19 mõjude suhtes.

Aruandes hoiatatakse suurema hulga, sageli tugevatoimeliste ja suure puhtusastmega narkootikumide kättesaadavusest ja tarvitamisest tulenevatest ohtudest rahva tervisele. Samuti kirjeldatakse aruandes, kuidas organiseeritud kuritegelikud rühmitused on suurendanud ebaseaduslikku uimastitootmist Euroopas, et hoiduda uimastikaubanduse tõkestamise meetmetest, luues sellega keskkonna-, tervise- ja julgeolekuriske. Tuginedes EMCDDA viimasele kiirhindamisuuringle, uuritakse aruandes COVID-19 pandeemia hiljutist mõju uimastiturgudele, tarvitamisele ja teenustele ⁽²⁾.

Euroopa Komisjoni siseasjade volinik Ylva Johansson märgib: „Uimastid on püsiv oht, mis mõjutab miljonite inimeste elu. Euroopa uimastiprobleemide aruanne 2021 pakub värskemaid tõendeid selle olulise probleemi kohta, mis lagundab meie ühiskonna ülesehitust, õhutab vägivalda ning ohustab meie kodanike tervist ja turvalisust. Erilist muret valmistavad mulle väga puhtad ja tugevatoimelised ained, mis on kättesaadavad meie tänavatel ja internetis, ning ELis juba ainuüksi 2020. aastal avastatud 46 uut uimastit. Uute ELi julgeoleku- ja uimastistrateegiatega ja EMCDDA toel saavad liikmesriigid läbi tasakaalustatud nõudluse ja pakkumise vähendamise lähenemise endale jõulised vahendid selle hädaolukorraga tegelemiseks.“

EMCDDA direktor Alexis Goosdeel lisab: „Euroopa uimastiprobleemide aruanne 2021 näitab, kui palju on uimastiolukord viimase 25 aasta jooksul muutunud, kusjuures uimastid on muutunud väga levinult probleemiks, mõjutades kõiki peamisi poliitikavaldkondi. Oleme tunnistajaks dünaamilisele ja kohanemisvõimelisele uimastiturgule, mis on vastupidav COVID-19 piirangutele. Üha keerukamad on ka uimastitarvitamise harjumused, sest tarvitajad puutuvad kokku mitmesuguste tugevatoimeliste looduslike ja sünteetiliste ainetelega. Peame kiiremas korras tunnistama, et tegemist ei ole ainuüksi suurema hulga inimestega, kes isiklikult uimastiprobleemidega kokku puutuvad, vaid need probleemid mõjutavad erinevatel viisidel laiemalt meie kogukondi. Seetõttu arvan, et sotsiaal-, tervishoiu- ja julgeolekupoliitika valdkonnas on väga oluline töötada välja ELi uue uimastistrateegiaga kooskõlas olevaid tõendipõhised ja integreeritud lahendusi.“

COVID-19: milline on mõju uimastite pakkumisele ja tarvitamisele?

Säilenõtke ja digipõhise uimastiturg – Värske EMCDDA suundumuste uuringu tulemuste esitamine näitab täna avaldatud aruandes, kuidas uimastiturg kohaneb jätkuvalt COVID-19 tingitud muudatustega, kus uimastikauplejad kohanevad reisipiirangute ja suletud piiridega. Hulgimüügitasandil kajastub see kohanemine uimastikaubanduse marsruutide ja meetodite muudatuses, kus enam rõhku pannakse

ühendveokonteinerite ja kaubanduslike tarneahelate kaudu salakaubaveole ning vähem kasutatakse inimkullereid. Kanepi kasvatamine ja sünteetiliste uimastite tootmine on ELis pandeemiaeelsel tasemel stabiilne ning tootmiskohtade avastamine ei ole vähenenud. Kuigi tänaval toimuv uimastite jaemüük oli esimeste COVID liikumispiirangute ajal häiritud ja oli teateid uimastite puudusest kohalikul tasandil, kohandasid uimastite müüjad ja ostjad oma tegevust krüpteeritud sõnumiteenuse, sotsiaalmeedia rakenduste, veebipõhiste allikate ning posti- ja kojukandeteenuste suurema kasutamisega. See juhib tähelepanu sellele, kas pandeemia pikaajaline mõju võib olla uimastiturgude edasine digitaliseerimine.

Õöelust kuni koduseni – on tõendeid, et karantiini alguses oli tarvitajate huvi meelelahutusüritustega tavaliselt seotud ainete (nt MDMA) vastu väiksem, sest inimesed jäid koju. Kuid reoveeproovide analüüsid (mis on kättesaadav mõnes Euroopa linnas) näitavad, et uimastite tarvitamine jätkus, kui rände-, reisi- ja sotsiaalkogunemise piirangud 2020. aasta suvel leevenesid. Pandeemiaga seotud murettekitavaks arenguks peetakse märke crack-kokaiini kättesaadavuse ja tarvitamise võimalikust suurenemisest mõnes riigis.

Tähelepanu keskmes on bensodiasepiinid – Euroopas on tekkinud konkreetsed probleemid seoses bensodiasepiinide väärkasutamisega, mis on kas terapeutilisest kasutusest kõrvale suunatud või mille kasutamine ei ole meditsiinilistel eesmärkidel lubatud. Nende uimastite tarvitamise sagenemist on täheldatud suure riskiga uimastitarvitajate, vangide ja mõnede meelelahutuslike uimastitarvitajate rühmade seas, mis võib peegeldada nende ainete suurt kättesaadavust ja madalat hinda ja ka pandeemiaga seotud vaimse tervise probleeme. Koos tänase aruandega avaldatakse **EMCDDA** uuring, mis käsitleb seadusega reguleerimata uute bensodiasepiinidega seotud riske, mis on uute psühhoaktiivsete ainete turule tulnud ja mida seostatakse mürgistuste ja surmajuhtumitega ⁽³⁾.

Euroopa uimastiprobleemide aruanne 2021: peamised järeldused

Kanepitarvitamine püsib kõrgel tasemel stabiilsena, kuid suurenenud THC-sisaldus tekitab enam terviseprobleeme – Kanepivaigu THC-sisaldus on tõusnud (keskmine vahemik: 20%–28%). Tervisehoiu teavitused hoiatavad kanepitoodete eest, mis tegelikult sisaldavad väga tugeva toimega sünteetiliste kannabinoide.

Rekordilised kokaiinikonfiskeerimised, muret tekitav märk võimalikust suuremast tervisekahjust – 2019. aastal konfiskeeriti rekordkogus 213 tonni (rohkem kui 177 tonni 2018. aastal). Kokaiini puhtus on suurenenud ja üha rohkem inimesi pöördub esmakordselt ravile. Esialgsed andmed 2020. aasta konfiskeerimiste kohta näitavad, et pandeemia ajal kättesaadavus ei vähenenud.

Amfetamiini stabiilne nõudlus muudab kohaliku tootmise tarvitajatele kasumlikuks – Lisaks tootmisrajatiste likvideerimisele 2019. aastal konfiskeeriti Euroopa Liidus ka amfetamiini tootmiseks kasutatavaid kemikaale, sealhulgas 14 500 liitrit BMK ja 31 tonni MAPAd (2018. aastal 7 tonni).

Metamfetamiini tootmine ja salakaubavedu viitavad suuremale tarvitamispotentsiaalile Euroopas – Euroopas avastatakse nii suuri kui ka väiksemaid tootmisrajatisi ning suur osa toodetud kogusest transporditakse läbi ELi teistele turgudele.

Tugevatoimeliste MDMA-toodete pakkumisega seotud terviseriskid – Lisaks tablettide keskmise MDMA-sisalduse tõusule ja pulbrite suuremale puhtusele on tuvastatud ka väga suure MDMA-sisaldusega tooteid. Esialgsed andmed 2020. aastast näitavad, et karantiini ajal oli selle uimasti vastu vähem huvi.

Jätakuvalt levivad kahjulikud uued psühhoaktiivsed ained – Nende seas on uued sünteetilised kannabinooidid ja uued sünteetilised opioidid. 2020. aastal teatati Euroopas esimest korda 46 uuest psühhoaktiivsest ainest, mis tähendab, et EMCDDA jälgimise all olev uute ainete koguarv on 830.

Kas vähem levinud uimastid tekitavad rahvatervise seisukohalt üha suuremaid probleeme? – Sellised ained on näiteks hallutsinogeenid, ketamiin ja GHB. Muret tekitab on asjaolu, et mõnedes situatsioonides on teatatud intensiivsetest tarbimisharjumustest.

Suured heroïnikonfiskeerimised osutavad suuremale tarvitamisele ja kahjudele – ELis konfiskeeritakse endiselt suures koguses heroïini (2019. aastal 7,9 tonni), mis tekitab muret selle võimalikust mõjust tarvitamise tasemele.

Organiseeritud kuritegelikud rühmitused kiirendavad ebaseaduslikku uimastitootmist Euroopas – 2019. aastal likvideeriti kokku 370 ebaseaduslikku laborit.

Uimastitega seotud õigusrikkumiste arv on suurenenud, enamik neist on kanepi omamise ja pakkumisega seotud – 2019. aastal teatati Euroopa Liidus hinnanguliselt 1,5 miljonist uimastitega seotud õigusrikkumisest; 82% oli seotud uimastite tarvitamisega või isiklikuks tarvitamiseks omamisega.

Heroïinitarvitamise tõttu esmakordselt ravile pöördunud süstivad endiselt vähem – Kuigi uimastite süstimine on Euroopas viimase kümnendi jooksul vähenenud, on see endiselt uimastitega seotud kahjude peamine põhjus.

HIVI ja HCV kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks on vaja ravi ja ennetuse laiendamist – eesmärkide saavutamise oluline osa on parem juurdepääs integreeritud testimise- ja raviteenustele.

Opioidide ja muude uimastite põhjustatud üleannustamisest tingitud surmajuhtumid nõuavad teenuste arendamist – suure riskiga uimastitarvitamine ja mitme narkootikumi koostarvitamine on Euroopas jätkuvalt uimastitest põhjustatud surmajuhtumite põhjus.

EMCDDA haldusnõukogu esimees Laura d'Arrigo teeb järgmise kokkuvõtte: „Euroopa uimastiprobleemid muutuvad pidevalt ja seepärast peab ka Euroopa neile reageerima. COVID-19 kriis on näidanud, kui väärtuslik on riikide vahel teaduslik, tõenditel põhinev ja võrreldav teave. Täna avaldatud aruandes esitatakse ajakohane analüüs, mis aitab otsustajatel pidada sammu uute suundumuste ja arengutega ning tuvastada kiiret reageerimist nõudvad valdkonnad. Uus ELi uimastistrateegia ei määratle meie jaoks mitte ainult edasist tegevust, vaid suurendab veelgi meie suutlikkust tegutseda kooskõlastatult, et kaitsta ELi kodanike tervist, heaolu ja turvalisust.”

Märkused

(¹) *Euroopa uimastiprobleemide aruanne 2021* (24 keeles) on aadressil www.emcdda.europa.eu/edr2021

Aruande aluseks olevad riiklikud andmed on kättesaadavad 2021. aasta statistikabülletäänis

www.emcdda.europa.eu/data

Aruandes kirjeldatakse uimastiolukorda kuni 2020. aasta lõpuni, tuginedes 2019. ja võimaluse korral 2020. aasta andmetele.

(²) *COVID-19 mõju uimastiturgudele, tarvitamisele, kahjudele ning uimastiteenustele kogukonnas ja vanglates – EMCDDA suundumuste uuringu tulemused*, aprill 2021. Kättesaadav inglise keeles

www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc-publication/impact-covid-19-drug-markets-use-harms-and-drug-services-community-and-prisons_en

www.emcdda.europa.eu/news/2021/emcdda-releases-third-trendspotter-study-on-covid-19-and-drugs_en

(³) *Uued bensodiasepiinid Euroopas – ülevaade*. Kättesaadav inglise keeles.

www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/new-benzodiazepines-europe-review_en

www.emcdda.europa.eu/news/2021